

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลของการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณเป็นหลัก และใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นตัวเสริมการศึกษาในแต่ละประเด็น และกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนางค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 3) เพื่อตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 4) เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสม (mixed methods) ในรูปแบบการผสมอย่างเป็นตัวหลักและตัวรอง (dominant-less dominant designs) และในลักษณะที่มีการศึกษาไปพร้อมกัน (parallel) เพื่อตอบคำถามหรือวัตถุประสงค์การวิจัยเดียวกัน โดยให้การศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวหลัก และการศึกษาพหุกรณีศึกษา (multi-case studied) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวรอง โดยข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาพหุกรณีศึกษาจะนำไปอธิบายเสริมข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ในกรณีการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงปริมาณนั้น ได้มีการออกแบบ (design) เกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของข้อมูลในการวิจัย การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความ ดังนี้คือ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้ประชากรการวิจัยคือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 แห่ง ซึ่งคิดเป็นจำนวน 10 เท่าของเส้นพารามิเตอร์ที่มีการประมาณค่า ตามวิธีของแฮร์ (Hair, 1998) การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างไม่เป็นสัดส่วน โดยให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีจำนวนเท่ากันคือกลุ่มละ 100 แห่ง และในสถานศึกษาแต่ละแห่งได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลได้ดีกว่าบุคคลอื่นในเรื่องที่ทำวิจัย 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิดคือ 1) แบบบันทึกคะแนน ใช้สำหรับบันทึกคะแนนผลการสอบปลายปี

(National Test) ประจำปีการศึกษา 2546 ซึ่งจัดสอบโดยกระทรวงศึกษาธิการ มี 4 รายวิชา คือ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และ 3) แบบสอบถาม ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีส่งไป-กลับทางไปรษณีย์ แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรง (validity) โดยความเห็นร่วมของผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบค่าความเที่ยงภายใน (internal consistency) ของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .9835 4) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติตามลำดับขั้นตอนคือ การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบ การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของตัวแปร การใช้โปรแกรม SPSS/FW เพื่อศึกษาระดับค่าเฉลี่ย การกระจาย และการแจกแจงของแต่ละองค์ประกอบ การวิเคราะห์เพื่อศึกษาความแตกต่างของการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติระหว่างสถานศึกษาขนาดต่างกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อศึกษาตัวพยากรณ์ความมีประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารในตัวเองกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมลิสเรล (LISREL 8.30)

สำหรับการศึกษาพหุกรณี (multi-case studies) ซึ่งเป็นประเภทหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพมาอธิบายเสริมประกอบผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม เพื่อให้การตอบคำถามการวิจัยหรือวัตถุประสงค์การวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดสถานศึกษาเป้าหมายเพื่อเป็นกรณีศึกษา จำนวน 6 โรง เป็นสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 2 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง และขนาดใหญ่ 2 แห่ง โดยสถานศึกษาแต่ละขนาด ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้วิธีการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบลึก (single-indepth interview) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 2-3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (unstructure interview) และบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยแถบบันทึกเสียง หลังจากนั้นได้มีการถอดเทปแล้ววิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดทำการบรรยายสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นแนวทาง และจะได้นำเสนอผลการศึกษาระดับปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพไปพร้อมๆ กันในแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน

ก่อนการนำเสนอผลการศึกษาระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารและประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน เนื่องจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบทางการบริหารและองค์ประกอบประสิทธิผลในการปฏิรูปการเรียนรู้ จึงขอเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันก่อนดังนี้ คือ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบทางการบริหาร 10 องค์ประกอบ และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 2 องค์ประกอบ พบว่า มีค่าสถิติที่แสดงความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลจากแบบสอบถามดีมาก โดยพิจารณาได้จากค่า ไคส์-สแควร์ (χ^2) ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เข้าใกล้ 1 และมีค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ ซึ่งเป็นค่าที่น้อยมาก (เข้าใกล้ 0) นั้นแสดงว่าแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีความตรงเชิงโครงสร้างสูง

1.1 ผลการศึกษาระดับการพัฒนาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก 9 องค์ประกอบ โดยเรียงตามลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้ คือ การใช้ภาวะผู้นำ และการจูงใจ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายใน การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย การจัดทรัพยากรขององค์การ และการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ส่วนองค์ประกอบการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ มีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทั้งองค์ประกอบพฤติกรรมการเรียนรู้ และองค์ประกอบความพึงพอใจในงานของครู โดยมีข้อสังเกตว่าการกระจายของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบมีขนาดใกล้เคียงกันคืออยู่ในช่วง .51-.63 และในทำนองเดียวกันค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนนคิดเป็นร้อยละใกล้เคียงกันคืออยู่ระหว่าง 13.08 - 18.31 ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ และจากผลการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกัน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารใน 10 องค์ประกอบ และระดับการพัฒนาประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณี พบว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งจากจำนวน 6 แห่ง มีการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบทางการบริหารที่งานวิจัยนี้ได้ศึกษา โดยมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในวิธีการสร้างการรับรู้และการยอมรับนโยบาย การกำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงานที่ยังไม่เป็นระบบชัดเจน การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพที่อยู่ในขั้นการก่อตัวขึ้น การประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการได้พร้อมๆ กันในรอบแรก การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจของผู้บริหารมากขึ้น การปรับวัฒนธรรมองค์การที่เน้นคุณภาพ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องมีมากขึ้น และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีความพยายามผลักดันให้เป็นจริง ส่วนองค์ประกอบทางการบริหารที่ดำเนินการได้ค่อนข้างต่างกันไปตามขนาด และสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม สำหรับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัตินั้น สถานศึกษาแต่ละแห่ง ผู้บริหารมีความมั่นใจว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง คณะครูทำงานหนักและพึงพอใจในงานในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่พึงพอใจต่อคะแนนผลการสอบของนักเรียน โดยยอมรับว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้บริหารในสถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก และขนาดกลางเห็นว่า โรงเรียนของตนสามารถพัฒนาและแข่งขันกับโรงเรียนขนาดใหญ่ได้

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบทางการบริหาร กับความมีประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 4 ตัวแบบ โดยตัวแบบที่ 1, 3 และ 4 เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ส่วนตัวแบบที่ 2 ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ร้อยละ 50.60 โดยมีองค์ประกอบ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} : \hat{Y} = 1.124 + .208\text{CUL} + .206\text{STU} + .152\text{INT} + .138\text{RES}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} : \hat{Z} = .231z\text{CUL} + .223z\text{STU} + .185z\text{INT} + .170z\text{RES}$$

ตัวแบบที่ 2 ผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ในส่วนที่เป็นผลการเรียนรู้ได้เพียงร้อยละ 3.5 โดยไม่พบว่ามียังองค์ประกอบใดที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตัวแบบที่ 3 ความพึงพอใจในงานของครู

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 63.60 โดยมีองค์ประกอบการบริหารจัดการ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} : \hat{Y} = .445 + .222\text{CUL} + .225\text{STU} + .189\text{PRO} + .162\text{INT} + .099\text{RES}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} : \hat{Z} = .220z\text{CUL} + .217z\text{STU} + .188z\text{PRO} + .175z\text{INT} + .109z\text{RES}$$

ตัวแบบที่ 4 ความมีประสิทธิผลโดยรวม

จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยรวมได้ร้อยละ 10.80 โดยมีองค์ประกอบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} : \hat{Y} = -2.426 + .320\text{RES} + .302\text{STU}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} : \hat{Z} = .202z\text{RES} + .168z\text{STU}$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณีพบว่า ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน ในสถานศึกษาทุกขนาดที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษา ต่างยอมรับว่าองค์ประกอบทางการบริหารทุกองค์ประกอบล้วนมีผลต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโดยภาพรวมและเมื่อจำแนกเป็นองค์ประกอบย่อย และได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้สอนว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุด อีกทั้งยอมรับว่าการได้รับความร่วมมือจากชุมชนในรูปแบบต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็น และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือทุกสถานศึกษาต่างเห็นว่าการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณน้อยตามจำนวนรายหัวนักเรียนนั้น ทำให้โรงเรียนพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนได้ยาก

3. ผลการตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มีผลการตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ 4 ตัวแบบ โดยแต่ละตัวแบบมีผลการวิจัยที่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.63 ที่ชั้นความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($P=0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.97 ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ไม่มีค่าใดเกิน 2.00 (Largest Standardized residual = 1.92) และเส้นกราฟในคิวพล็อต มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) = .64 แสดงถึงองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนี้อธิบายความแปรปรวนในพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ร้อยละ 64

ตัวแบบที่ 2 ความพึงใจในงานของครู

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครูมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.63 ที่ชั้นความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P = 0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.97 ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ไม่มีค่าใดเกิน 2.00 (Largest Standardized residual = 1.92) เส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง บ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) = .75 แสดงถึงองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนี้อธิบายความแปรปรวนในความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 75

ตัวแบบที่ 3 ผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบผลการเรียนรู้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.63 ที่ระดับชั้นของความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($P=0.68$) แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎี กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.97 ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ไม่มีค่าใดเกิน 2.00 (Largest Standardized residual = 1.92) และเส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความ

กลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) = .07 แสดงถึงองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนี้อธิบายความแปรปรวนในผลการเรียนรู้ได้ร้อยละ 7

ตัวแบบที่ 4 ความมีประสิทธิภาพโดยรวม

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบประสิทธิภาพโดยรวมมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 6.63 ที่ชั้นความเป็นอิสระ 9 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($P=0.68$) แสดงว่ายอมรับสมมติฐานศูนย์ที่ระบุว่า ตัวแบบทางทฤษฎีกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนั้นดัชนีวัดความกลมกลืนอื่นๆ เช่น GFI = 1.00 ค่า AGFI = 0.97 ผลการวิเคราะห์ค่าเศษที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน ไม่มีค่าใดเกิน 2.00 (Largest Standardized residual = 1.92) และเส้นกราฟในคิวพล็อต (ภาคผนวก) มีความชันมากกว่าเส้นแนวทแยง ซึ่งบ่งชี้ถึงความกลมกลืนระหว่างตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) = .16 แสดงถึงองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนี้อธิบายความแปรปรวนในประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้ร้อยละ 16

4. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิภาพการปฏิรูปการเรียนรู้ใน 4 ตัวแบบ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้

อิทธิพลทางตรง ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อพฤติกรรมการเรียนรู้คือ การปรับวัฒนธรรมขององค์การ รองลงมา คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายใน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .84, .69, และ .63 ตามลำดับ ส่วนการสร้างการเรียนรู้และยอมรับนโยบาย มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01)

อิทธิพลทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลทางอ้อม จากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ อิทธิพลจากการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการสร้างการเรียนรู้และยอมรับนโยบาย ที่ส่งผ่านการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ ผ่านไปยังการปรับวัฒนธรรมองค์กร ไปยังพฤติกรรมการเรียนรู้

อิทธิพลรวม ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ รองลงมา คือการประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .65, .48, และ .43 ตามลำดับ ส่วนการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีค่าอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .12)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพบที่พบว่า นักเรียนมีวิธีการเรียนรู้มากขึ้น เช่น ได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมนอกห้องเรียน ได้รับการกระตุ้นให้รักการอ่าน ได้แสดงออกและกล้าแสดงออกมากขึ้น ได้รับการฝึกให้มีระเบียบวินัย และสามารถประเมินตนเองได้ พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากครูผู้สอนมีวิธีสอนใหม่ๆ สนุกกับการเรียนเป็นกลุ่มกับเพื่อน และการมีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมากขึ้น

ตัวแบบที่ 2 ผลการเรียนรู้

อิทธิพลทางตรง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อผลการเรียนรู้ คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ รองลงมาคือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .77, .21, และ .16 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01)

อิทธิพลทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบผลการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบ ที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ที่ส่งผ่านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนอิทธิพลของการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพที่ส่งผ่านการปรับวัฒนธรรมองค์การ มายังผลการเรียนรู้ด้วย

อิทธิพลรวม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อผลการเรียนรู้ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ รองลงมา คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .19, .18, และ .15 ตามลำดับ ส่วนการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ มีค่าอิทธิพลรวมต่อผลเรียนรู้ต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .00) ทั้งนี้พบว่า การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีค่าอิทธิพลรวมในทางลบต่อผลการเรียนรู้ (ค่าอิทธิพลเท่ากับ -.69, -.30, -.03 และ -.01 ตามลำดับ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพบที่พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษา มีโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพในกลุ่มวิชาหลักที่เคยได้รับผลการประเมินต่ำ เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านไทย และกิจกรรมการแสดงผลงานในวันสำคัญที่สอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนที่เรียนเก่งมักจะให้คำตอบว่า ตนเองตั้งเรียนในสิ่งที่ครูสอน อ่านหนังสือด้วยตัวเองได้ ทำการบ้านให้เสร็จ มีการเรียกร้องให้มีห้องปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์ ห้องภาษา และห้องสาระการเรียนรู้อื่นๆ นักเรียนบางส่วนสามารถเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนได้ดี

ตัวแบบที่ 3 ความพึงพอใจในงานของครู

อิทธิพลทางตรง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความพึงพอใจในงานของครูคือ การประกันคุณภาพภายใน รองลงมา คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .55, .46, และ .43 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .05)

อิทธิพลทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในงานของครูได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบ ที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย ที่ส่งผ่านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนอิทธิพลของการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ ที่ส่งผ่านการปรับวัฒนธรรมองค์การ มายังความพึงพอใจในงานของครูด้วย

อิทธิพลรวม ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความพึงพอใจในงานของครู คือ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .63, .53, และ .42 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีค่าอิทธิพลรวมต่อความพึงพอใจในงานของครูต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .03)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณีพบว่า ครูทุกคนได้รับมอบหมายภาระหน้าที่ชัดเจนตามคำสั่งของผู้บริหารสถานศึกษา รู้สึกว่าตนทำงานหนักแต่ทำด้วยความภาคภูมิใจ มีความผูกพันกับชุมชน โดยเฉพาะครูโรงเรียนในชนบทสามารถเข้าถึงผู้ปกครองนักเรียนได้ดี โดยภาพรวมครูกำลังทำงานภายใต้ความขาดแคลนทรัพยากร ขาดแหล่งค้นคว้าทางวิชาการเพื่อพัฒนาการสอนและการสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อความก้าวหน้าของตน ความรู้สึกพึงพอใจในงานของครูจะเป็นผลมาจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การทำงานร่วมกับเพื่อนครูด้วยกันแบบกัลยาณมิตร และความต้องการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

ตัวแบบที่ 4 ประสิทธิผลโดยรวม

อิทธิพลทางตรง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ รองลงมาคือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการประกันคุณภาพภายใน โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ .86, .33, และ .21 ตามลำดับ ส่วนการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย มีอิทธิพลทางตรงต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .01)

อิทธิพลทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบในตัวแบบบางองค์ประกอบ ที่สำคัญ เช่น อิทธิพลจากการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย ที่ส่งผ่านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนอิทธิพลที่ส่งผ่านการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และการปรับวัฒนธรรมองค์การมายังประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติด้วย

อิทธิพลรวม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติมี 2 องค์ประกอบคือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายใน โดยมีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .28,

.28, และ .17 ตามลำดับ ส่วนการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ มีค่าอิทธิพลรวมต่ำสุด (ค่าอิทธิพลเท่ากับ .02)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาพหุกรณี พบว่า โดยภาพรวมในสถานศึกษาหนึ่ง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นศูนย์กลางของความเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันจึงเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สิ่งที่ปรากฏค่อนข้างชัดคือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ ความชัดเจนในนโยบาย สามารถสื่อสารนโยบายไปยังผู้เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี พยายามจัดให้มีทรัพยากรการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานในทางวิชาการ จัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาสู่นักเรียน มีการพัฒนาวิชาชีพ สามารถประเมินสถานศึกษาของตนได้ ผู้บริหารมีการใช้วิธีการจูงใจครู มีการปรับวัฒนธรรมการทำงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป สร้างความร่วมมือในสถานศึกษาและชุมชน และยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ตัวแบบประสิทธิผลการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้จึงมีลักษณะสอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นดังนี้

1. ระดับการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหาร และประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา

จากผลการวิจัยที่พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการพัฒนาองค์ประกอบทางการบริหารอยู่ในระดับมาก 9 องค์ประกอบ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 องค์ประกอบ ส่วนประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 2 องค์ประกอบ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ (2545) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้แล้วพบว่าระดับการพัฒนาในปัจจุบันทางการบริหารและในปัจจุบันความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sanrattana & Parkay (2003) ในฐานะเป็นผู้อำนวยการวิจัย (organizer) ของทีมวิจัย 7 ทีม ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนประถมศึกษา 3 ขนาด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด และในวิทยาลัยอาชีวศึกษา แล้วพบว่ามีระดับการพัฒนาในปัจจุบันทางการบริหารและในปัจจุบันความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก ในโรงเรียนทุกประเภทและทุกขนาดดังกล่าวข้างต้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมคิด สร้อยน้ำ (2547) ซึ่งศึกษาพัฒนาตัวแบบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วพบว่า ระดับการพัฒนาในปัจจุบันทางการบริหารและในปัจจุบันความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่ามีความ

สอดคล้องกับผลงานการประเมินของกลุ่มงานประเมิน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ที่สรุปไว้ว่า มีการปฏิรูปการเรียนรู้ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับมาก และนักเรียนได้รับผลจากการปฏิรูปในระดับมากด้วย มีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นไปได้อีกระดับหนึ่ง จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการนำเอานโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมา มีความก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งในทุกองค์ประกอบที่ศึกษา และมีลักษณะเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม (holistic approach) และเป็นไปตามทัศนะของวิธีการเชิงระบบ (system approach) ที่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตในระบบ และทัศนะของ เลขา ปิยะจรรย์ะ (2545) และทีมนักวิจัยอาวุโสจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ปัจจุบันเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) ที่กล่าวถึงการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการปฏิรูปทั้งโรงเรียน โดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สำหรับประเด็นที่เป็นข้อสังเกตและเป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษา ในสถานศึกษาทั้ง 6 แห่งก็ได้พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งได้มีความพยายามที่จะดำเนินการในทุกองค์ประกอบที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาในครั้งนี้ และในขณะเดียวกันก็จะพบว่าองค์ประกอบใดที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการใช้งบประมาณจำนวนมากก็จะเป็นปัญหาสำหรับสถานศึกษาอยู่เช่น การจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นองค์ประกอบที่ผูกพันอยู่กับการใช้งบประมาณ ทำให้ค่าระดับการพัฒนาในองค์ประกอบนี้อยู่ในระดับปานกลาง สถานศึกษาที่ดำเนินการเรื่องนี้ได้ดีจะอาศัยความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาเปรียบเทียบที่พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกันทั้งในองค์ประกอบทางการบริหารและในองค์ประกอบด้านประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิโรจน์ สารัตนะและอัญชลี สารัตนะ (2544) ผลการวิจัยของ Sanrattana & Parkay (2003) และผลการวิจัยของ สมคิด สร้อยน้ำ (2547) ดังกล่าวข้างต้น ที่พบว่า มีเพียงบางองค์ประกอบหรือบางปัจจัยเท่านั้นที่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ส่วนใหญ่แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง "สถานการณ์ปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : บทบาทและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย" โดยเลขา ปิยะจรรย์ะ (2545) และคณะ ซึ่งได้กล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง สามารถรวมพลังปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานเป็นทีม มีความก้าวหน้าปรากฏชัดเจน ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนตามแนวนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ได้มาก มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพิ่มขึ้น มีการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและ

ใกล้ชิดชุมชน ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ในตัวเมืองจะมีแบบแผนคล้ายคลึงกันและมีปริมาณกิจกรรมการปฏิรูปโรงเรียนมาก การวิจัยเรื่องนี้ได้ยืนยันว่า ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน อายุของบุคลากร ขนาด และที่ตั้งโรงเรียนมิใช่อุปสรรค การได้รับโอกาส การมีขวัญกำลังใจ การสนับสนุนทางวิชาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นแรงเสริมที่โรงเรียนต้องการมาก ข้อค้นพบในลักษณะเดียวกันที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาแบบพหุกรณีในโรงเรียน 6 แห่ง ก็ได้รับการยืนยันจากผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลางว่า ขนาดของโรงเรียนจะไม่ใช่อุปสรรคสำคัญ โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางสามารถจัดการศึกษา และแข่งขันในทางคุณภาพกับโรงเรียนขนาดใหญ่ได้

2. ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัยในตัวแบบพฤติกรรมกรการเรียนรู้พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นพฤติกรรมกรเรียนรู้ร้อยละ 50.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย องค์ประกอบ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรกรเรียนรู้ นั้น สอดคล้องกับสาระสำคัญที่เป็นจุดเน้นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวคือการจัดการศึกษาที่ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ตามที่กำหนดไว้ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา ถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ฝึกทักษะกระบวนการคิด จัดกรเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ทำได้ ทำเป็น ปลูกฝังคุณธรรมไว้ในทุกวิชา ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลาทุกสถานที่ ประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการความประพฤติ การร่วมกิจกรรม และจากการทดสอบ ส่วนกลางกำหนดหลักสูตรแกนกลาง สถานศึกษาจัดทำสาระหลักสูตรเกี่ยวกับชุมชน สังคม และท้องถิ่น สำหรับนิยามของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น คือ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดและแนวปฏิบัติดังกล่าวจึงเป็นองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนองค์ประกอบกรปรับวัฒนธรรมองค์การนั้น หากพิจารณาในแง่วัฒนธรรมองค์การทางการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า องค์การทางการศึกษาไทยยังมีวัฒนธรรมองค์การทั้งแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ผสมกันอยู่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การทางการศึกษาไทยในระยะที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมองค์การแบบราชการ หรือแบบเน้นสายการบังคับบัญชา (hierarchy culture) อยู่ในระดับสูง แต่เมื่อลักษณะขององค์การมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นองค์การเชิงวิชาชีพสูงมากขึ้น

มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ระดับล่างสูงขึ้น และบุคลากรก็ได้รับคาดหวังว่าจะได้รับการพัฒนาในเชิงวิชาชีพสูงขึ้น ดังนั้นวัฒนธรรมองค์การสมัยใหม่ซึ่งยึดถือค่านิยมหลักในเรื่องความมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม การริเริ่มสร้างสรรค์ และการมุ่งความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นด้วย สอดคล้องกับสุนทร อมรวิวัฒน์ (2545) ผู้เชี่ยวชาญประจำโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้วิเคราะห์เงื่อนไขและปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ พบว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น บุคลากรทั้งโรงเรียนควรมีอิสระจากการถูกครอบงำโดยทฤษฎีและการถูกผูกมัดกับขั้นตอนที่เคร่งครัดจนเกินไป ในภาพรวมโรงเรียนส่วนใหญ่ของโครงการเกิดความตระหนักและตื่นตัว ได้พัฒนาตนเองโดยเกิดรูปแบบกระบวนการกลายมิตินิเทศจากนักวิจัยในพื้นที่ และเพื่อนครูทั้งในและนอกโรงเรียนที่สนับสนุนด้านวิชาการ และส่งเสริมกำลังใจให้แกกัน

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และจากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีเปิดเผยต่อสาธารณชน ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้งทุก 5 ปี ในทางปฏิบัติได้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแล้ว 1 รอบปีการศึกษา ผู้วิจัยได้พบว่าบุคลากรในสถานศึกษาทุกแห่งที่ได้เข้าไปศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า กระบวนการประกันคุณภาพภายในทำให้คณะครูและผู้บริหารมีการทำงานแบบเรียนรู้ร่วมกัน มีการจัดระบบการทำงาน มีการศึกษาข้อมูล การบันทึก และการตัดสินใจประเมินคุณภาพงานร่วมกัน ทุกคนได้ทราบผลงานจากการประเมินตนเอง และสามารถนำไปเป็นเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนได้อย่างตรงประเด็น อีกทั้งในระยะต่อมาเมื่อมีการประกันคุณภาพการศึกษาจากภายนอกเกิดขึ้นก็ยิ่งเป็นการกระตุ้นให้การบริหารงานวิชาการ การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้มีเป้าหมายการพัฒนานักเรียนชัดเจนยิ่งขึ้น มีการยึดเอามาตรฐานการประเมิน และตัวบ่งชี้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวนโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ให้มีการระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีระบบการตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลเท่าเทียมกันระหว่างรัฐและเอกชน และผลงานวิจัยของ

ทิตนา แชมมณี และคณะ (2544) ที่ได้ใช้วิธีการศึกษาแบบพหุกรณีกับโรงเรียนจำนวน 11 แห่ง ได้พบว่าองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการซึ่งประกอบด้วยการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นแรงผลักดันที่สำคัญอย่างหนึ่งให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ ในทำนองเดียวกันที่ รุ่งเรือง สุขารมย์ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำนโยบายการศึกษาไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็ได้พบว่าปัจจัยความพร้อมของทรัพยากรเป็นปัจจัยที่จำเป็นมากปัจจัยหนึ่ง

ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ในการบริหารเพื่อควมมีประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น

จากผลการวิจัยในตัวแบบผลการเรียนรู้ที่พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นผลการเรียนรู้ได้เพียงร้อยละ 3.5 และพบว่าไม่มีองค์ประกอบใดส่งผลอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยข้อนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าคะแนนจากการสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 6 ที่นำมาศึกษาครั้งนี้เป็นคะแนนจากนักเรียนกลุ่มที่มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรเก่า แต่การศึกษาข้อมูลองค์ประกอบอื่นๆเป็นกระบวนการวิจัยภายใต้บริบทของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการวิจัยที่ไม่สามารถวัดผลการเรียนรู้จากกลุ่มตัวอย่างได้โดยตรง และอีกประการหนึ่งคือ ผลการทดสอบระดับชาติในปีการศึกษา 2546 ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะการกระจายของคะแนนต่ำ กล่าวคือค่าเฉลี่ยผลการสอบของแต่ละโรงเรียนอยู่ระดับต่ำ กระจายอยู่ในช่วงแคบๆ

จากผลการวิจัยในตัวแบบความพึงพอใจในงานของครูที่พบว่า องค์ประกอบทางการบริหารทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในส่วนที่เป็นความพึงพอใจในงานได้ร้อยละ 63.60 โดยมีองค์ประกอบการพัฒนาธรรมองค์การที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน การใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจ และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้คล้ายคลึงกับผลการวิจัยในตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ กล่าวคือมีองค์ประกอบที่เป็นตัวส่งผลเป็นชุดเดียวกัน 4 องค์ประกอบได้แก่ การพัฒนาธรรมองค์การ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การอภิปรายผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีลักษณะที่ใช้อภิปรายร่วมกันได้ดังที่กล่าวแล้ว ส่วนองค์ประกอบการใช้ภาวะผู้นำและการจูงใจซึ่งเป็นองค์ประกอบร่วมในตัวแบบความพึงพอใจในงานอีกองค์ประกอบหนึ่งนั้น งานวิจัยที่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลส่วนใหญ่จะกล่าวถึงองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำอยู่เสมอตั้งเช่น นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545), กล้าทองขาว (2534), ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ และคณะ (2538) รวมทั้งการสรุปงานวิจัยจาก

ต่างประเทศโดย ทองใบ สุดชาติ (2536) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้งสิ้น

จากผลการวิจัยในตัวแบบประสิทธิผลโดยรวมที่พบว่า องค์ประกอบทางการบริหาร ทั้ง 10 องค์ประกอบร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้ร้อยละ 10.80 โดยมีองค์ประกอบการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นองค์ประกอบชุดที่อยู่ร่วมกับทุกตัวแบบ

มีข้อสังเกตว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ใน 4 ตัวแบบที่กล่าวแล้วนั้น มีเพียงตัวแบบผลการเรียนรู้เท่านั้นที่ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย กล่าวคือ ยังไม่พบว่ามียุทธศาสตร์ประกอบใดที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนตัวแบบอีก 3 ตัวแบบคือตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู และตัวแบบประสิทธิผลโดยรวมนั้น มียุทธศาสตร์ที่เป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผลร่วมกันใน 3 ตัวแบบ ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการยืดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนองค์ประกอบการประกันคุณภาพภายใน และการปรับวัฒนธรรมองค์การ เป็นองค์ประกอบร่วมใน 2 ตัวแบบ แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบเหล่านั้นมีความสำคัญ เมื่อผู้บริหารจำเป็นต้องยึดหลักการบริหารแบบมีจุดเน้น อันเนื่องจากการมีข้อจำกัดในทรัพยากรทางการบริหาร ก็ควรมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้

3. ผลการตรวจสอบตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างองค์ประกอบทางการบริหารกับประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

ตัวแบบที่ 1 พฤติกรรมการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบพฤติกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนในพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ร้อยละ 64

ตัวแบบที่ 2 ผลการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบผลการเรียนรู้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนในผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ร้อยละ 7

ตัวแบบที่ 3 ความพึงพอใจในงานของครู

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครูสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนในความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 75

ตัวแบบที่ 4 ความมีประสิทธิผลโดยรวม

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และองค์ประกอบในตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสามารถอธิบายความแปรปรวนในความมีประสิทธิผลโดยรวมได้ร้อยละ 16

จากผลการวิจัยทั้ง 4 ตัวแบบ จะแสดงให้เห็นว่า ตัวแบบความพึงพอใจในงานของครู เป็นตัวแบบที่เหมาะสมที่สุด เพราะมีค่าความแปรปรวนที่อธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้สูงสุด รองลงไปคือตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ตัวแบบประสิทธิผลโดยรวม และตัวแบบผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตามลำดับ อีกทั้งได้พบว่าหากตัดตัวแบบผลการเรียนรู้ ออกจากองค์ประกอบในประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติก็จะทำให้ตัวแบบตัวใหม่มีค่าความแปรปรวนที่อธิบายประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

4. ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมขององค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัยในตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ที่พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุด คือการปรับวัฒนธรรมองค์การ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายใน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และอิทธิพลรวม ได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ดังนั้น ในการบริหารเพื่อความสำเร็จด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาในตัวบ่งชี้ต่างๆ ในองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาหาเทคนิควิธีการในการพัฒนาองค์ประกอบเหล่านั้นอีกด้วย

จากผลการวิจัยในตัวแบบผลการเรียนรู้ที่พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุด คือการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่สำคัญได้แก่การได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และอิทธิพลรวม ได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น ในการบริหาร เพื่อความสำเร็จด้านผลการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาในตัวบ่งชี้ต่างๆ ในองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาหาเทคนิควิธีการในการพัฒนาองค์ประกอบเหล่านั้นอีกด้วย

จากผลการวิจัยในตัวแบบความพึงพอใจในงานของครูที่พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุด คือการประกันคุณภาพภายใน การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่สำคัญได้แก่การได้รับอิทธิพลจากการสร้างการรับรู้ และยอมรับนโยบาย และอิทธิพลรวม ได้แก่ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ การประกันคุณภาพภายใน และการจัดทรัพยากรการเรียนรู้ ดังนั้น ในการบริหารเพื่อความสำเร็จด้านความ

พึงพอใจในงานของครูนี้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาในตัวบ่งชี้ต่างๆ ในองค์ประกอบดังที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาหาเทคนิควิธีการในการพัฒนาองค์ประกอบ เหล่านี้ด้วย

จากผลการวิจัยในตัวแบบประสิทธิผลโดยรวมที่พบว่า จากผลการวิจัยในตัวแบบประสิทธิผลโดยรวม ที่พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุด คือการจัดทรัพยากร การเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการประกันคุณภาพภายใน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ และอิทธิพลรวม ได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายใน ดังนั้น ในการบริหาร เพื่อความมีประสิทธิภาพโดยรวม ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาในตัวบ่งชี้ต่างๆ ในองค์ประกอบดังที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารควรศึกษาหาเทคนิควิธีการในการพัฒนาองค์ประกอบเหล่านี้ด้วย

ข้อสังเกตจากการที่องค์ประกอบทางการบริหารที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติทั้ง 4 ตัวแบบนั้นจะพบว่า มีองค์ประกอบร่วมที่เป็นทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลรวม ทั้ง 3 ตัวแบบคือตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ตัวแบบความพึงพอใจในงาน และตัวแบบรวม เป็นเช่นเดียวกันได้แก่การได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากองค์ประกอบการพัฒนาเป็นวิชาชีพ ผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับสภาพจริงในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาใน 6 แห่ง ที่มีสิ่งบ่งชี้ว่า ทุกสถานศึกษามีความพยายามที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน แม้ว่าจะมีการพัฒนาไม่ได้มากพอกับความต้องการผู้เรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายนอกนั้น ได้เป็นเรื่องที่มีการกล่าวถึงมากเรื่องหนึ่งว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนกระตือรือร้น และมีการปรับตัวในการปฏิบัติงาน มีความจำเป็นต้องทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงานทุกคน มีการพูดคุยกันในงานวิชาการ และการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยรวม ควรเน้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการประกันคุณภาพภายใน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมควรเน้นที่การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ

1.1.2 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบาย การปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ควรเน้นที่องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงได้แก่ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพภายใน และองค์ประกอบที่เป็นอิทธิพลทางอ้อมควรเน้นที่การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ

ตัวแบบพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้จะมีลักษณะการได้รับอิทธิพลตรง และอิทธิพลอ้อม คล้ายคลึงกับตัวแบบประสิทธิผลรวม

1.1.3 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในด้านผลการเรียนรู้ ควรเน้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรง ได้แก่ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การปรับวัฒนธรรมองค์การ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมควรเน้นที่การพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ

1.1.4 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในด้านความพึงพอใจในงานของครู ควรเน้นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงได้แก่ การประกันคุณภาพภายใน การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อมควรเน้นที่การสร้างการรับรู้และยอมรับนโยบาย

1.2 การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติในภาวะที่มีข้อจำกัด ควรพิจารณาจากองค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ การปรับวัฒนธรรมองค์การ การประกันคุณภาพภายใน การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการพัฒนาเป็นองค์การวิชาชีพ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในโรงเรียนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 องค์ประกอบที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ อธิบายความแปรปรวนในตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติโดยรวมได้เพียงร้อยละ 16 ดังนั้นการพัฒนาตัวแบบครั้งต่อไปจึงควรศึกษาองค์ประกอบอื่นๆจากทฤษฎี รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ และองค์ประกอบทางการบริหารที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพในครั้งนี้นำมาพัฒนาเป็นตัวแบบที่สามารถอธิบายประสิทธิผลได้สูงขึ้น

2.2 ตัวแปรในองค์ประกอบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นตัวแปรที่วัดจากการรับรู้ของผู้บริหาร ตัวแปรนี้อาจวัดได้โดยวิธีตรงจากนักเรียนและหรือครูผู้สอน และอาจใช้การเปรียบเทียบผลการวัดโดยวิธีตรง กับการวัดโดยอ้อม ว่าผลการวัดทั้ง 2 วิธีสอดคล้องกันหรือไม่ และตัวแบบที่ได้จากการวัดโดยตรงจะอธิบายประสิทธิผลของตัวแบบได้ดีเพียงใด

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวแบบประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติกับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ โดยเฉพาะในประชากรสถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นเอกพันธ์ เช่นในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาประเภทเดียวกัน หรือระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่คล้ายคลึงกันมากกว่าการศึกษาในครั้งนี้

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงลึก เช่น การใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้สูง หรือการวิจัยกรณีศึกษา (case study) เพื่อค้นหาองค์ประกอบทางการบริหารอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือจากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ตัวแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด

2.5 ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาตัวแบบผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิผลการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ไปปฏิบัติ กับนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544